ปัญหาและแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

Problems and Guidelines of Internal Supervision in Small Schools under Buriram Educational Service Area Office 2

ราณี กุยรัมย์ (Ranee Kuiram) * ดร.สาธิต ผลเจริญ (Dr. Satit Porlcharoen) **

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียน ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหาร 69 คน และครูผู้สอน 91 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และใช้วิธี การประชุมกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีปัญหาในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล ความไม่ชัดเจนของแผนทำให้ยากต่อการปฏิบัติตามแผน การใช้เครื่องมือและสื่อซึ่งยังไม่หลากหลาย การสรุปผลและการรายงานผลการนิเทศที่ไม่ครบกระบวนการการสรุปรายงานผลการประเมินตนเอง ส่วนแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก มีดังนี้คือ ผู้บริหาร ต้องชี้แจง อบรมให้ความรู้เรื่องการนิเทศภายในให้ครบทั้งกระบวนการ เก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานให้ครอบคลุมทุกด้าน วางแผนร่วมกันในการจัดทำแผนการนิเทศที่ชัดเจน ผู้บริหาร ต้องกำกับดูแลติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่การวางแผนทำงานร่วมกัน การเขียนแผนโครงการนิเทศ การปฏิบัติ การนิเทศ ตลอดจนการรายงานผลการประเมินตนเอง

ABSTRACT

The purposes of this research were to study the problems and guidelines of internal supervision in small schools under Buriram Educational Service Area Office 2. The samples were 69 school administrators and 91 teachers, selected through multi-stage sampling. The instrument used for data collecting was a questionnaire with a 5-level rating scale and group discussion. The findings of the study were as follows: the schools were facing the problems in data collection, unclear planning leading to the difficulty in planning operation, the tool and media usage were not diversity and the summary and supervising report and self-evaluation summary report were still incomplete. About guidelines, the administrators should inform and train the teachers to be aware of the value of internal supervision. The training should provide the knowledge about the whole process of the internal supervision including the internal supervising study tour in other schools. The internal supervision operational committees should be appointed. The administrators and the committee should cooperate in problem analysis. The basic data collection should cover all aspects. The cooperated planning in clearly supervising plans should be pictorial, were able to operate the setting goals. The administrators must control and follow up the results continually and solve the problems immediately, including the joining plan, supervising project writing, supervising operation added to self-evaluation report and supervising evaluation summary of schools and supervising improvement to be better efficiency in the next coming years.

คำสำคัญ: ปัญหา แนวทาง การนิเทศภายใน

Key Words: Problems, Guidelines, Internal Supervision

** มหาบัณฑิต หลักสูตร ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*

*** ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*

บทนำ

การศึกษาเป็นกลไกที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพราะมนุษย์เป็นกลไกที่ใช้ในการขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาประเทศชาติ ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ได้มีการกำหนดแนวทางพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มีคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างจริงจังเพื่อ ให้เกิดความสมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน มุ่งสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” กระบวนการจัดการศึกษาจึงมีความสำคัญภายใต้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตามสถานการณ์ปัจจุบันของสังคมไทย

สถานศึกษาเป็นองค์กรหนึ่งในสังคมที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพและมาตรฐานตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ 2545 ที่กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไป เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ถ้าหากจัดการศึกษามีคุณภาพดีแล้ว ประชาชนส่วนใหญ่ย่อมมีประสิทธิภาพ มีความรู้ ความสามารถ มีปัญญาพึ่งตนเองได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2549) การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพมีองค์ประกอบหลายอย่างและหนึ่งในนั้นคือการนิเทศการศึกษา เพราะการนิเทศการศึกษาเป็นแนวทางในการเร่งรัดปรับปรุงคุณภาพการศึกษา

การนิเทศภายในโรงเรียนจึงเป็นกระบวนการที่จะช่วยให้การจัดการเรียนการสอนของครูมีประสิทธิภาพและส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด แต่ปรากฏว่าสภาพการปฏิบัติจริงของการนิเทศภายในโรงเรียนไม่เป็นระบบ ทำไม่จริงจัง ครูส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการนิเทศ ขาดการกำกับ ติดตามอย่างต่อเนื่อง (พนมชัย. 2547) ครูมีชั่วโมงสอนและภาระงานอื่น ๆ มาก บุคลากรไม่ครบชั้น ครูสอนไม่ตรงตามวิชาเอก ขาดแคลนบุคลากร ขาดงบประมาณในการผลิตสื่อ ขาดอุปกรณ์ ขาดเอกสาร สื่อมีน้อยไม่เพียงพอ ครูไม่มีเวลา เพราะครูต้องสอนทุกวิชาและเป็นครูประจำชั้นด้วย (สมพร, 2548) โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กที่กระทรวงศึกษาธิการได้พยายามแก้ปัญหาตั้งแต่อดีตที่ผ่านมาอย่างต่อเนื่อง เมื่อพบว่าอัตราการเกิดประชากรได้ลดลงตามลำดับ ได้ส่งผลให้จำนวนประชากรในวัยประถมศึกษา ลดลง คิดเป็นร้อยละ 4.96 ภายในระยะเวลา 5 ปี ประกอบกับอัตราการย้ายของประชากรจากชนบทเข้าสู่เมืองเป็นจำนวนมาก ดั้งนั้นจึงทำให้นักเรียนที่เป็นตัวป้อนให้แก่โรงเรียนประถมศึกษาที่กระจายอยู่ทั่วประเทศถึง 30,000 กว่าแห่งลดลงตามลำดับ ด้วยความตระหนักว่าการที่มีโรงเรียนขนาดเล็กเป็นจำนวนมาก ย่อมส่งผลถึงประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารอัตรากำลังครู กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินมาตรการยุบและรวมโรงเรียนขนาดเล็กอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากมีโรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมากที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล ไม่มีโรงเรียนใกล้เคียงและมีความจำเป็นต้องดำรงอยู่แม้จะมีนักเรียนที่เป็นตัวป้อนไม่มากนัก และจากการวิเคราะห์คุณภาพทางการศึกษายังพบว่า โรงเรียนขนาดเล็กยังเป็นโรงเรียนที่รองรับนักเรียนที่มาจากพื้นฐานครอบครัวที่ยากจน และมีข้อเสียเปรียบหลายประการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

จากการศึกษาสภาพปัญหาและการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้กระบวนการในการปฏิบัติงานที่ผู้บริหารและครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนร่วมมือกันจัดขึ้น โดยมีจุดประสงค์เพื่อปรับปรุงงานต่างๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนในทางที่จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้นและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ส่วนใหญ่ที่ผ่านมาพบว่า การปรับปรุงประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็กยังมีอุปสรรคบางประการ เช่น นโยบายเกี่ยวกับโรงเรียนขนาดเล็กไม่ชัดเจนและไม่ต่อเนื่อง เพราะเปลี่ยนแปลงบ่อยและอีกทั้งการใช้

ทรัพยากรร่วมกันระหว่างโรงเรียนยังไม่ได้ผลดีนัก (กลุ่มพัฒนาระบบสารสนเทศ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2552) นอกจากนี้โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ประสบปัญหาคล้ายคลึงกันใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการเรียนการสอน ด้านความพร้อม ทางปัจจัยของโรงเรียนและด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน ซึ่งในด้านการเรียนการสอนนั้น พบว่า ครูส่วนใหญ่ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสภาพที่ครูไม่ครบชั้นและนักเรียนมีจำนวนน้อยในแต่ละชั้น ครูสอนไม่เต็มเวลาและเต็มความสามารถ เพราะมีภารกิจอื่นที่นอกเหนือจากการเรียนการสอนที่ครูจำเป็นต้องปฏิบัติทั้งจากสังกัดเดียวกันและจากต่างสังกัด หลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ไม่ค่อยสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน สื่อการเรียนการสอนและแหล่งการเรียนรู้มีจำนวนจำกัด ซึ่งมีสาเหตุมาจากโรงเรียนได้รับงบประมาณน้อย สื่อเทคโนโลยีและการสื่อสารมีใช้อย่างจำกัด และที่โรงเรียนมีอยู่ก็ไม่สามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในท้ายที่สุดก็ส่งผลทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำไปด้วย (สุทธิเกียรติ, 2543)

สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้ประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาหลายแห่งละเลยการนิเทศภายในโรงเรียนโดยสิ้นเชิง สถานศึกษาบางแห่งไม่มีข้อมูลการนิเทศภายในเลยและบางแห่งไม่ได้ดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาไม่เห็นความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียน ผลกระทบที่เกิดขึ้นคือสถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินด้านการนิเทศภายในโรงเรียน ในการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรองรับมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา (สำนักงานรองรับมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2549) ที่ผ่านมาการประเมินจำนวน 22,866 แห่ง มีจำนวนโรงเรียน 491 แห่ง (ร้อยละ 2) อยู่ในระดับปรับปรุง โรงเรียน 15,528 แห่ง (ร้อยละ 67.91) อยู่ในระดับพอใช้และโรงเรียน 6,847 แห่ง (ร้อยละ 29.94) อยู่ในระดับดี ซึ่งระดับปรับปรุงและระดับพอใช้ดังกล่าวถือว่าไม่ผ่านมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบข้อมูลที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กในทุกระดับชั้นและในทุกพื้นที่มีค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ต่ำกว่านักเรียนในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่และยังมีนักเรียนในสัดส่วนที่ต้องปรับปรุงสูงกว่าในทุกช่วงชั้น (สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552) ทั้งนี้สาเหตุและปัญหาที่ผู้เรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานในทุกรายวิชา มีสาเหตุสำคัญมาจากการขาดแคลนครูทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยครูร้อยละ 91 มีการสอนที่ไม่ได้มาตรฐานเนื่องจากขาดการแนะนำช่วยเหลือเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ สำหรับกระบวนการบริหารของผู้บิหารการศึกษานั้นจะผ่านการประเมินเพียงมาตรฐานการบริหารงานทั่วไปเท่านั้น ส่วนใหญ่จะไม่ผ่านการบริหารทางวิชาการ ซึ่งมีเรื่อง ของการนิเทศภายในเป็นหัวใจสำคัญ (สมหวัง, 2549)

ด้วยสภาพปัญหาการบริหารจัดการภายในโรงเรียนขนาดเล็กดังกล่าว และจากรายงานผลการนิเทศภายในโรงเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 พบว่าการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ส่วนใหญ่ยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งนี้โรงเรียนยังขาดความชัดเจนในการจัดระบบการนิเทศภายใน จึงทำให้ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก ไม่บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2, 2551) ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยในบทบาทของครูฝ่ายวิชาการจึงสนใจในการศึกษาปัญหาและแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อนำไปเป็น

แนวทางในการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็กให้มีประสิทธิภาพและสามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาให้มีคุณภาพสูงยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการครูโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในปีการศึกษา 2552 จำนวน 431 คน จำแนก ตามตำแหน่ง ดังนี้คือ ผู้บริหาร จำนวน 69 คน และครู จำนวน 362 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ปีการศึกษา 2552 ซึ่งได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi – Stage Sampling) โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 25 ของกลุ่มประชากร (ประสิทธิ์. 2542) ดังนี้

ผู้บริหารของโรงเรียนขนาดเล็ก จาก 5 อำเภอ จำนวน 69 คน ครูผู้สอนที่ได้โดยการกำหนดโควตาร้อยละ 25 ของจำนวนครูผู้สอนของโรงเรียนขนาดเล็กได้กลุ่มตัวอย่าง 91 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง 160 คน

3. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 4 คน และครูผู้สอน จำนวน 4 คนโดยผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง มาดำเนินการสนทนากลุ่ม รวมเป็นจำนวน 8 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) ที่สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา อายุราชการ ตำแหน่ง และระยะเวลาที่ทำหน้าที่ตามตำแหน่งปัจจุบัน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งถามเกี่ยวกับปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก ตามกระบวนการการนิเทศภายในโรงเรียนใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติการนิเทศ และ ด้านการประเมินผล มีข้อคำถาม รวม 30 ข้อคำถาม

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งถามเกี่ยวกับแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก ตามกระบวนการการนิเทศภายในโรงเรียนใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติการนิเทศ และด้านการประเมินผล มีข้อคำถาม รวม 24 ข้อคำถาม

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ปัญหาและแนวทาง การนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยการประชุมระดมสมอง (Brainstorming) เกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก กระบวนการการนิเทศภายในโรงเรียนใน 4 ด้าน

1. ด้านสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของการนิเทศภายใน
2. ด้านการวางแผนการนิเทศภายใน
3. ด้านการปฏิบัติการนิเทศนิเทศภายใน
4. ด้านการประเมินผลการนิเทศภายใน

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ในการจัดกระทำข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามทำ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่และค่าร้อยละ

2. ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษา ขนาดเล็ก วิเคราะห์โดยการคำนวณหาค่าร้อยละของความถี่ และนำค่า มาแปลความหมาย ของแบบสอบถามแยกเป็นรายข้อรายด้านและรวมทุกด้านถือเกณฑ์ในการแปลความหมายโดยใช้ค่าร้อยละของความถี่ (บุญชม, 2547)

3. ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3 เกี่ยวกับแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการจัดอันดับความถี่แล้ว วิเคราะห์โดยการคำนวณหา ค่าร้อยละของความถี่แต่ละประเด็นแล้วจัดอันดับความสำคัญ

4. ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยสรุปวิเคราะห์เนื้อหาโดยใช้การสังเคราะห์สรุปรวมประเด็น

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

จากผลการวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูล ปัญหาและแนวทางการนิเทศภายในของโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ผู้วิจัยขอนำเสนอการอภิปรายตามลำดับ ดังนี้

1. ปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องมาจากครูและผู้บริหารมีปัญหาในการจัดเก็บข้อมูล ผู้นิเทศใช้สื่อและเครื่องมือยังไม่ถูกต้องและหลากหลาย มีปัญหาในการกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล มีปัญหาในการจัดระบบรายงานการปฏิบัติงานที่ครอบคลุมทั้งด้านกระบวนการ และปัจจัย การผลิต ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมพร (2548) ที่ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน พบว่า สภาพการดำเนินงานการนิเทศภายในสถานศึกษาประถมศึกษาทั้ง 4 ด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานการนิเทศภายในสถานศึกษาประถมศึกษาในด้านสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ ปัญหาที่พบ ได้แก่ ขาดแคลนบุคลากร ขาดงบประมาณในการผลิตสื่อ ขาดอุปกรณ์ ขาดเอกสาร สื่อมีน้อยไม่เพียงพอ ครูไม่มีเวลาเพราะครูต้องสอนทุกวิชาและเป็นครูประจำชั้นด้วย สำหรับด้านการวางแผนการนิเทศภายในสถานศึกษาประถมศึกษาปัญหาที่พบ ได้แก่ การนิเทศไม่ตรงตามปฏิทิน ครูมีภารกิจ วางแผนไว้แต่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน ส่วนด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษาปัญหาที่พบ ได้แก่ ขาดการติดตามผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ ดำเนินการไม่ตรงตามปฏิทินปฏิบัติงานที่กำหนดไว้ ครูไม่มีเวลาขาดเครื่องมือในการประเมินผลการนิเทศภายใน โรงเรียนได้แก่ ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องไม่นำผลการประเมินมาปรับปรุงในการนิเทศ

1.1 ด้านสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องมาจาก ครูและผู้บริหารมีปัญหาในการจัดเก็บข้อมูล และจัดทำข้อมูลสารสนเทศ การจัดเรียงลำดับสภาพปัญหาและความต้องการของการนิเทศภายในของโรงเรียน การกำหนดดัชนีและตัวบ่งชี้สภาพความสำเร็จในการพัฒนางานนิเทศภายใน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เวน (Wayne. 1980) ที่พบว่าปัญหางานนิเทศการศึกษาสาเหตุสำคัญมาจาก 1) บุคลากรยังขาดการปฏิบัติจริงจังในการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ 2) ผู้บริหารขาดการเตรียมการที่ดีในการวางแผนก่อนดำเนินการนิเทศการศึกษา 3) ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์และเอกสารประกอบ

หลักสูตร ขาดการบำรุงรักษาจัดเก็บที่ดี ขาดความรู้และประสบการณ์ในการสร้างสื่อและเครื่องมือ ทางการนิเทศ และ 4) การปฏิบัติการนิเทศ ครู อาจารย์ไม่เข้าใจหลักการและระบบการนิเทศการศึกษา ผู้นิเทศไม่มีเวลาดำเนินการเนื่องจากมีภารกิจอื่นมาก การปฏิบัติการนิเทศไม่เป็นไปตามกำหนดและไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องเท่าที่ควร

1.2 ด้านการวางแผนโดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องมาจาก ครูและผู้บริหาร ขาดการกำหนดวิธีการ รวบรวม และจัดกระทำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลการนิเทศภายใน ขาดการจัดทำแผน และโครงการนิเทศภายในโรงเรียนที่มีความชัดเจนและมีขั้นตอนที่ง่ายต่อการปฏิบัติ สอดคล้องกับผลงานการวิจัยของเอื้ออารี (2549) ที่ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามยุทธศาสตร์การนิเทศในโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 2 พบว่า การปฏิบัติงานตามยุทธศาสตร์การนิเทศในโรงเรียนขนาดเล็กโดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูวิชาการ มีความเห็นเกี่ยวกับบุคลากรมีเวลาน้อย ส่วนใหญ่ทำงานตามนโยบายหรืองานเร่งด่วน ทำให้มีการนิเทศไม่ครบตามที่กำหนด การนิเทศเป็นทีมน้อย ส่วนมากเป็นการนิเทศเป็นรายบุคคล การใช้เครื่องมือในการนิเทศมีน้อย การบันทึกผลการนิเทศและ การรายงานของผู้นิเทศและการรายงานของผู้นิเทศให้ผู้เกี่ยวข้องทราบไม่ต่อเนื่อง

1.3 ด้านการปฏิบัติการนิเทศโดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องมาจาก ผู้นิเทศใช้สื่อและเครื่องมือนิเทศยังไม่ถูกต้องและหลากหลาย การปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนไม่เป็นไปตามปฏิทินที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของกรองทอง (2550) ยังได้กล่าวถึงสภาพความล้มเหลวของการนิเทศภายในโรงเรียนคือ 1) ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียนโลกทัศน์แคบไม่สามารถสร้างภาวะผู้นำให้เกิดขึ้นได้ อาจมาจากหลายสาเหตุ เช่น ขาดความรู้ความสามารถและขาดทักษะ มีเจตคติเชิงลบต่อการนิเทศภายในโรงเรียน 2) ครูในโรงเรียนขาดความกระตือรือร้น ขาดความรับผิดชอบต่อการพัฒนางาน ขาดความร่วมมือในองค์กร เกิดความแตกแยกไม่มีความสามัคคีในหมู่คณะ 3) เกิดภาวการณ์ขาดแคลนปัจจัยเสริมสร้างการเรียนรู้ในทุกๆ ด้าน เช่น สื่อไม่พร้อมเครื่องมือไม่มีหรือไม่เพียงพอ สภาพแวดล้อมไม้เอื้ออำนวยที่จะรองรับการเปลี่ยนแปลง 4) ขาดความร่วมมือจากชุมชนและท้องถิ่น ที่ให้การสนับสนุนการจัด การเรียนรู้ของสถานศึกษา และ 5) แนวโน้มของ การพัฒนาต่ำลงไม่เกิดผลผลิตตามที่คาดหวัง

1.4 ด้านการประเมินผลโดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องมาจาก ครูและผู้บริหาร ไม่มีการประเมินผลที่ครอบคลุมทั้งในด้านกระบวนการปัจจัยและผลผลิต ขาดการประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของพนมชัย (2547) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 3 พบว่า ปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษาไม่เป็นระบบ ทำไม่จริงจัง ครูส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการนิเทศ ขาดการกำกับ ติดตามอย่างต่อเนื่อง ข้อเสนอแนะคือสถานศึกษาต้องกำกับดูแลให้การนิเทศเป็นไปอย่างมีระบบและต่อเนื่องเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วม สร้างความตระหนักให้ครูเห็นความจำเป็นและความสำคัญของการนิเทศภายในสถานศึกษา ส่วนปัญหาด้านประสิทธิภาพการสอนของครูได้แก่ ครูมีชั่วโมงสอนและภาระงานอื่น ๆ มาก บุคลากรไม่ครบชั้น ครูสอนไม่ตรงตามวิชาเอก ข้อเสนอแนะคือ ควรลดภาระงานต่าง ๆ

อย่างไรก็ตามปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ยังพบว่า มีข้อจำกัดในการดำเนินงาค่อนข้างมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนขนาดเล็กยังไม่สามารถ

ดำเนินการนิเทศภายในได้อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสายผู้สอนโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า มีปัญหาค่อนข้างมาก เช่น มีบุคลากรน้อย งบประมาณไม่เพียงพอ ขาดการเอาใจใส่จากหน่วยงานในระดับสูง ครูและบุคลากรทางการศึกษาขาดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ตลอดจนผู้ปกครองและชุมชนให้ความร่วมมือน้อยมาก ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ในชุมชนขนาดเล็กมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดีจึงไม่ค่อยมีเวลาและไม่ค่อยสนใจเพราะต้องดิ้นรนทำมาหากิน อีกอย่างโรงเรียนขนาดเล็กมักจะตั้งอยู่ห่างไกล ดังนั้น ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันอย่างจริงจังในการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา

2. แนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ทั้งด้านสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ด้านการวางแผนและด้านการประเมินผล สำหรับด้านการปฏิบัติ การนิเทศโดยรวมมีความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ เหรียญ (2549) ที่ได้ดำเนินการวิจัย พบว่า การเสริมสร้างประสิทธิภาพการนิเทศในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 อยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ การเสริมสร้างประสิทธิภาพการนิเทศภายในเป็นกิจกรรมของความร่วมมือ ร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมทำ เป็นกิจกรรมที่เคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล และดึงเอาศักยภาพออกมาใช้ ช่วยพัฒนาบุคลากรเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู และ เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการอย่างเป็นระบบมีข้อมูลสารสนเทศและวางแผนอย่างมียุทธศาสตร์ ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) ได้เสนอแนวคิดว่า การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นกระบวนการที่ผู้นิเทศภายในสถานศึกษา ประกอบด้วยผู้บริหาร ครูผู้ร่วมนิเทศดำเนินการโดยใช้ภาวะผู้นำ ทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ ประสานงานและใช้ศักยภาพการทำงานอย่างเต็มที่ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนางานของสถานศึกษานั้น ๆ ให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา การนิเทศการศึกษาควรใช้ หลักการปฏิบัติงานตามวิธีวิทยาศาสตร์ ดำเนินการอย่างมีระบบ ซึ่งครอบคลุมถึงวิธีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการการวางแผนการนิเทศ การปฏิบัติงานนิเทศ การประเมินผลการนิเทศ ซึ่งควรมาจากการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และสรุปอย่างมีประสิทธิภาพเป็นที่เชื่อถือได้

2.1 ด้านสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ โดยรวมพบว่ามีความสำคัญอยู่ในระดับมาก และจากการประชุมกลุ่มครูและผู้บริหารเสนอแนะว่า ผู้บริหารควรให้มีการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน ตัวนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ให้ความสำคัญในการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบัน ปัญหาตามสภาพจริง มีการสร้างเสริมขวัญกำลังใจผู้ปฏิบัติงานนิเทศเพื่อให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง และส่งเสริมสนับสนุนให้ครูวิเคราะห์ปัญหาตามสภาพจริงมาใช้ เป็นข้อมูลในการวางแผนการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ ดังที่เหรียญ (2549) กล่าวว่าโรงเรียนขนาดเล็กครูไม่ครบชั้นเรียน ผู้บริหารจึงต้องทำหน้าที่หลายด้านเพื่อช่วยเหลือครูผู้สอน ผู้บริหารต้องรับทราบข้อมูลสารสนเทศภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นผู้บริหารและครูผู้สอนจะต้องมีความตระหนักและให้ความสำคัญในเรื่อง ของสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็กค่อนข้างมาก สอดคล้องกับ อนุศักดิ์ (2540) ที่ได้ระบุ ความจำเป็นในการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ว่า สภาพปัญหาและความต้องการของแต่ละโรงเรียนไม่เหมือนกัน จึงเป็นการยากที่ศึกษานิเทศก์ซึ่งเป็นบุคลากรจากภายนอกจะรู้สภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียน

2.2 ด้านการวางแผน โดยรวมพบว่ามีความสำคัญอยู่ในระดับมาก และจากการประชุมกลุ่มครูและผู้บริหารเสนอแนะว่า ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ผู้รับ

การนิเทศมีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อที่จะได้มีการนำเสนอวิธีการและแนวทางการนิเทศที่หลากหลาย ครูและผู้บริหารควรนำปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนมาเป็นข้อมูลในการวางแผน โดยมีการกำหนดรายละเอียดของกิจกรรม จัดลำดับขั้นตอนและแนวทางการปฏิบัติการนิเทศ ตลอดจนมีการส่งเสริมกระบวนการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนและนำข้อมูลที่ได้จากผลการวิจัยในชั้นเรียนมาวางแผนในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน สอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ ถวัลย์ (2547) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การดำเนินงานบริหารจัดการคุณภาพด้านวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่พะเยา เขต 2 พบว่า ไม่มีการกำกับติดตามการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างจริงจังจึงควรจัดทำแผนการนิเทศภายในสถานศึกษา ผู้บริหารและครูวิชาการควรปฏิบัติตามแผนการนิเทศและกำกับติดตามการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างจริงจัง ดังนั้นการวางแผนการนิเทศภายในจึงเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กเพราะจะทำให้การนิเทศมีเป้าหมาย

2.3 ด้านการปฏิบัติการนิเทศ โดยรวมพบว่ามีความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง และจากการประชุมกลุ่มครูและผู้บริหารเสนอแนะว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรให้บุคลากรในโรงเรียนให้การยอมรับซึ่งกันและกันด้วยการนิเทศกันเอง ครูและผู้บริหารควรมีการทำความเข้าใจซึ่งกันและกันในการนิเทศเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ดังนั้นโรงเรียนจะต้องมีแผนงานคอยกำกับควบคุมและติดตามดูแลการปฏิบัติงานนิเทศของครูสายผู้สอนอย่างจริง ตลอดจนส่งเสริมให้ครูสรุปรายงานการจัดการเรียนการสอนทุกปีการศึกษาเพื่อนำผลที่ได้จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมาเป็นข้อมูลในการวางแผนการนิเทศและให้การควบคุมคุณภาพไปพร้อมกับการอำนวยความสะดวกและการบริการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผลการนิเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและ ประสบผลสำเร็จ ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างแท้จริง สอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ พันธุ์ศักดิ์ (2548) ที่ผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เสนอแนะไว้ว่า การปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายใน ควรดำเนินการนิเทศภายในอย่างจริงจังและเป็นระบบ ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการนิเทศภายในและควรมีการประชุมเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ในการนิเทศภายในและกำหนดตารางการนิเทศภายในและควรมีการประชุมเพื่อกำหนดวัตถุในการนิเทศภายในกำหนดตารางการนิเทศอย่างชัดเจน ดังนั้นผู้บริหารและครูผู้สอนควรมีการดำเนินการปฏิบัติการนิเทศอย่างจริงจังเพื่อยกระดับคุณภาพของโรงเรียนขนาดเล็กไปสู่การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

2.4 ด้านการประเมินผล โดยรวมพบว่ามีความสำคัญอยู่ในระดับมาก และจากการประชุมกลุ่มครูและผู้บริหารเสนอแนะว่า ผู้บริหารควรให้ครูได้มีการประเมินตนเองอยู่เสมอ ดังนั้นโรงเรียนจะต้องวางแผนและส่งเสริมสนับสนุนครูผู้สอนให้มีการประเมินผลตั้งแต่ การเตรียมการก่อนปฏิบัติงาน เมื่อเริ่มลงมือการปฏิบัติงาน ระหว่างการปฏิบัติงานและเมื่อสิ้นสุดเมื่อสิ้นปีการศึกษาควรให้ครูได้มีการสรุปรายงานการประเมินตนเองทุกปีการศึกษาทั้งผลสัมฤทธิ์ของโครงการทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพและนำผลการประเมินตนเองของครูไปพัฒนาปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบในการพัฒนาโครงการนิเทศภายในในโอกาสต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) ได้อธิบายว่าการประเมินผลการนิเทศ เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบโดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ มาเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อตัดสินว่าการปฏิบัติการนิเทศบรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด ส่วน การรายงานผลหมายถึง การสรุปผล การกำกับติดตามและนิเทศทุกด้านรายงานให้ผู้เกี่ยวข้องตลอดจนผู้บังคับบัญชาทราบถึงผลงาน ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลจาก

การรายงานผลไปใช้ในการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขในการปฏิบัติ การกำกับ ติดตามและนิเทศให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของสงัด (2530) ได้ย้ำถึงหลักการสำคัญของการประเมินผลการนิเทศภายในไว้โดยสรุป คือ การประเมินผลการนิเทศควรเป็นความสำคัญที่ผลผลิต กระบวนการและปัจจัยป้อนเข้าตามลำดับ ในส่วนของผลผลิตนั้นให้ประเมินผลที่เกิดขึ้นกับผู้รับ การนิเทศโดยตรงและผลที่ได้จากการประเมินควรนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการตัดสินใจใน การปฏิบัติงานนิเทศต่อไป

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 อยู่ในระดับปานกลาง ฉะนั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะสำหรับบุคลากร และหน่วยงานทางการศึกษาอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ปัญหาการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็กลดลง และใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาและปรับปรุง เพื่อประโยชน์ ในการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้คือ

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ควรจัดประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ทั้งผู้บริหาร และครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก ให้ตระหนักและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในและนำไปปรับปรุงงานในความรับผิดชอบให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มองเห็นรูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนที่เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการภายในโรงเรียนของตน

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ควรพัฒนาทั้งผู้บริหาร และครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่างกันให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการนิเทศภายในโรงเรียน เช่นเดียวกันในลักษณะของกลุ่มเครือข่าย โดยใช้กิจกรรมการนิเทศต่าง ๆ เช่น การประชุมสัมมนา การศึกษา ดูงาน การเข้ารับการอบรม เป็นต้น

3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ควรกำกับ ติดตามการนำกระบวนการนิเทศภายในที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กไปใช้ในการบริหารจัดการ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. จากผลการวิจัยพบว่า การนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 อยู่ในระดับปานกลาง ฉะนั้น ควรได้ทำการวิจัยเพื่อวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหาตามกระบวนการนิเทศทุกขั้นตอน เพื่อให้ปัญหาการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็กลดลง และใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาและปรับปรุง เพื่อประโยชน์ ใน การดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ และประชุมระดมสมองจากประชากรที่เลือกเฉพาะบางกลุ่ม ซึ่งการได้มาของข้อมูลอาจมีการเบี่ยงเบนจากสภาพเป็นจริงอยู่บ้าง ฉะนั้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน ควรได้ทำการวิจัยซ้ำ โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบอื่น เช่น การวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นต้น

3. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก ควรร่วมมือกันศึกษาเหตุปัจจัยที่ทำให้การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนไม่บรรลุผลสูงสุดทั้ง 4 ด้าน เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาการศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. 2551. แผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก ปี ๒๕๕๑ – ๒๕๕๓. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

กลุ่มพัฒนาระบบสารสนเทศ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร,กระทรวงศึกษาธิการ. 2552. โครงการยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ครุสภาลาดพร้าว.

ถวัลย์ แสงสว่าง. 2547. การดำเนินงานบริหารจัดการคุณภาพด้านการวิชาของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่พะเยา เขต 2. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.

บุญชม ศรีสะอาด. 2547. การพัฒนาครูในการวิจัยเพื่อปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542. ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. บุรีรัมย์ : ม.ป.ท.

พันธุ์ศักดิ์ เนื่อง ณ สุวรรณ. 2548. สภาพการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 1-3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

พนมชัย นันทศรี. 2547. ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษากับประสิทธิภาพของการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). อุดรธานี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547. การประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552. ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนขนาดเล็ก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ครุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2. 2551. สรุปรายงานผลการนิเทศภายในโรงเรียนโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2. บุรีรัมย์ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2.

สงัด อุทรานันท์. 2541. การนิเทศการศึกษา หลักการทฤษฎี และปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมพร แสนแสง. 2546. การศึกษาสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน วิทยานิพนธ์ ค.ม (การบริหารการศึกษา). อุตรดิตถ์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2549. พลิกโฉมการศึกษาไทย. มติชนรายวัน 6 กันยายน.

สุทธิเกียรติ ศิริกุล. 2543. การศึกษาสภาพการนิเทศของการศึกษานิเทศก์ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครู และศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีษะเกษ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). อุบลราชธานี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

เหรียญ รังษา. 2549. การเสริมสร้างประสิทธิภาพการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

อนุศักดิ์ สมิตสันต์. 2540. การบริหารและนิเทศการศึกษาเบื้องต้น เอกสารการสอนกรุงเทพฯ คณะการศึกษาศาสตร์ (บางเขน). วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เอื้ออารี ท้วมเสน. 2549. การศึกษาการปฏิบัติงานตามยุทธศาสตร์การนิเทศในโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 2. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Wayne, B. E. 1980. Perception of Elementary School Concerning their Role in Supervision. Dissertation Abstracts International. 41